

## საფრთხეები ტურიზმში და ქვეყნის მთავრობის როლი მათი გაუვნებლობაში

**ლელა მესხიშვილი**

ივ. ჯავახიშვილის სახელობის  
თსუ დოქტორანტი

### **რეზიუმე**

სტატიში მოცემულია იმ რისკების ჩამონათვალი, რომელიც ტურისტებს და მათ მომსახურე გიდებს უდგათ ტურიზმის პროცესში და რომლებიც სხვადასხვა სახის საფრთხეებად წარმოჩინდება. ამ მხრივ, არც საქართველოა გამონაკლისი. მეტიც, საქართველოში უცხოელ ტურისტთა მიმართ რამდენიმე ისეთი დანაშაულებრივი ქმედება დაფიქსირდა, რომელმაც ნეგატიურად იმოქმედა ქვეყნის იმიჯზე, რისთვისაც საჭიროა საქართველოს შესაბამისმა ორგანოებმა გააქტიურონ მუშაობა ამ საფრთხეების გაუვნებლობის მიმართულებით.

**საკვანძო სიტყვები:** ტურისტი, საფრთხე, უსაფრთხოება, ობიექტური საფრთხე, სუბიექტური საფრთხე.

### **შესავალი**

ტურიზმის სფეროში უსაფრთხოება ერთ-ერთი მნიშვნელოვანი და აქტუალურია. იგი მოიცავს, როგორც უშუალოდ მარშრუტებზე ტურისტთა უსაფრთხოების, ასევე ტურისტული რეგიონების (რაიონების) სტაბილურობას. მსოფლიო პრაქტიკაში მრავლადაა შემთხვევები, როცა აღნიშნულის უგუველყოფას მოჰყვა ტრაგიკული შემთხვევები, თვით ტურისტთა მსხვერპლიც კი. ყოველწლიურად მოგზაურობის ექსტრემალურობა, განსაკუთრებით სპორტულ და სათავგადასავლო ტურიზმში, იზრდება. ყოველივე ამას კი განაპირობებს ტურისტულ მარშრუტებზე, ერთი მხრივ ტუროპერატორების მიერ საფრთხეების შეუფასებლობა და გიდების დაბალი კვალიფიკაცია, ხოლო მეორე მხრივ, უსაფრთხოების კუთხით, ჯერ კიდევ არასათანადო დონეზე

მონყოილი, ზოგან კი საერთოდ მოუწყობელი ინფრასტრუქტურა. მიუხედავად ტურიზმის სფეროს მიმართ საქართველოს მთავრობის დიდი ყურადღებისა სამუხებროდ ეს საკითხი საქართველოსთვისაც მეტად პრობლემატურია, რასაც განაპირობებს, როგორც სუბიექტური, ასევე ობიექტური მიზეზები.

## **1. საფრთხეები ტურიზმში: არსი, სახეები და გამომწვევი ფაქტორები.**

საფრთხე ადამიანს ყოველთვის და ყველგან შეიძლება შეემთხვეს, მაგრამ მისი აღბათობა უფრო დიდია ტურისტული მოგზაურობისას. აქ მოსალოდნელია არა მხოლოდ ბუნებრივი, ანუ ჩვეულებრივი საფრთხეები (მზით დანვა, მწერებით დაკბენა და სხვა), არამედ, ექსტრემალური საფრთხეებიც.

საფრთხეების ხასიათი, სახეები და გამომწვევი მიზეზებიც ტურიზმის სხვადასხვა ფორმის დროს სხვადასხვანაირია (ცხრილი 1).

### **ცხრილი 1**

#### **ტიპიური საფრთხეები ტურიზმის სხვადასხვა სახეობებისთვის**

| ტურიზმის სახეობები              | საფრთხეების ხასიათი                                                                                                                  | უბედური შემთხვევებისა და ტრამეების სახეობები                                                     |
|---------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------|
| სალაშქრო                        | უსწორმასწორო რელიეფი, ეკიპირების არასწორი შერჩევა                                                                                    | გადახევა (გადაყვლეფა), კუნთების დაჭიმვა                                                          |
| საწყალოსნო, სათევზაო, საჯომარდო | ტანსაცმლისა და აღჭურვილობის დასველება, წყალში ჩავარდნა, საყვინთავი ან/და სათევზაო მოწყობილობისა და აღჭურვილობის არასწორი გამოყენება. | გაცივება, წყალში დახრჩობა, ორგანიზმის გადაცივება, ორგანიზმში გაცვლითი პროცესების დარღვევა.       |
| სამთო-ალპინიზმი                 | ზვავი, წყალმოვარდნა, ქვისცვენა, მზის რადიაცია, მეტეოპირობების მკვეთრი ცვალეზადობა, ორიენტაციის დაკარგვა, ყინულის ნაპრალეები და სხვა. | დაფეჟილობა, მოტეხილობა, მოყინვა, თვალის დაავადება, მჭრელი საგნებით გამოწვეული ჭრილობები და სხვა. |

|                           |                                                                                                                                                                                                                      |                                                                                                   |
|---------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------|
| საველოსიპედო (მოუნტ ბიკე) | გადმოვარდნა, გადაჩეხა, ტან-საცმლის, მოწყობილობისა და აღჭურვილობის არასწორი შერჩევა და გამოყენება.                                                                                                                    | დაჟეჟილობა, მოტეხილობა, ტვინის შერყევა, თვალში უცხო საგნის ჩავარდნა და სხვა.                      |
| ზამთრის                   | დათოვლილი რელიეფის ხასიათი, ყინულის ლოლვებისა და თოვლის კარნიზების ჩამოქცევა, ყინულის ნაპრალები, ზვავები და სხვა.                                                                                                    | დაჟეჟილობა, მოტეხილობა, ზვავში გაგუდვა, მოყინვა, ცხელი საკვებითა და ცეცხლით დამწვრობა.            |
|                           | გარეული ცხოველების თავდასხმა, ინფექციები და სხვა.                                                                                                                                                                    | ჭრილობები, დაჟეჟილობა, ტვინის შერყევა, იმუნიტეტის დაქვეითება, ინფექციური დაავადებები.             |
| სამონადირეო               | გარეული ცხოველების თავდასხმა, მოწყობილობის და აღჭურვილობის არასწორი შერჩევა—გამოყენება, დაუდევრობა, ნადირობის, სანადირო იარაღის ხმარებისა და გადარჩენის წესების არცოდნა, უსწორმასწორო რელიეფი, ორიენტაციის დაკარგვა. | ჭრილობები, დაჟეჟილობა, მოტეხილობა, იმუნიტეტის დაქვეითება, ტვინის შერყევა, ინფექციური დაავადებები. |

მაშასადამე, როგორც ცხრილიდან ჩანს, ლაშქრობაში შეიძლება ტურისტს დაეჭიროს კუნთები და მყესი, გადაეხეხ-გადაეყვლიფოს ფეხები, სანყლოსნო ტურიზმში – გაცივდეს, გადაცივდეს ან დაიხრჩოს, სამთო ტურიზმში – მოიყინოს, მოტეხილობა და დაჟეჟილობა მიიღოს, სამონადირეოში – დაიჭრას და ა. შ.

ჩამოთვლილი საფრთხეების ნაწილი ობიექტური ფაქტორებით არის გამოწვეული, ნაწილი კი სუბიექტური ფაქტორებით (ცხრილი 2). ობიექტური ფაქტორები ძირითადად ბუნების არასასურველი მოვლენებია – ქვათა ცვენა, მენყერი, ღვარცოფი და ა. შ. და მისი წინასწარგანჭვრეტის შეუძლებლობის მიუხედავად ტურისტს მათ უვნებლად გადასალახავად მზად უნდა იყოს. სუბიექტური ფაქტორები ტურისტული მოგზაურობის ორგანიზაციაში და თვით ტურისტების მოგზაურობისთვის მზადყოფნაში დაშვებული შეცდომებია, კერძოდ, მარშრუტის სიძნელეების შეუფასებ-

ლობა, ტურისტის არასწორი ეკიპირება, უსაფრთხოების წესების დარღვევა და სხვა.

## ცხრილი 2

### ტურიზმში საფრთხეების გამომწვევი მიზეზები

| ობიექტური მიზეზები                                                                   | სუბიექტური მიზეზები                                                                          |
|--------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------|
| მეტეოროლოგიური პირობები                                                              | მოგზაურობის ორგანიზაციისა და განხორციელებისას დაშვებული შეცდომები                            |
| სეისმოლოგიური მოვლენები                                                              | ტურისტთა შესაძლებლობების გადაჭარბებული შეფასება ან შეუფასებლობა                              |
| სტიქიური მოვლენები (ზვავები, მენყერები, წყალდიდობები, გრიგალები, ღვარცოფები და სხვა) | მარშრუტების სიძნელეების შეუფასებლობა, ორიენტაციის დაკარგვა, დაცვითი საშუალებების უგუყველყოფა |
| ქვათაცვენა                                                                           | არასწორი ეკიპირებისა და მოწყობილობების შერჩევა უსაფრთხოების წესების არქონა ან დარღვევა       |
| მწერებისა და ცხოველების თავდასხმები                                                  | ეპიდემია, ტექნიკურ საშუალებათა ავარია                                                        |
| მზის ზემოქმედება                                                                     | კრიმინოგენური მდგომარეობა, ტერორიზმი, ადგილობრივი მოსახლეობის მტრული განწყობა                |

მაშასადამე, ტურისტი განურჩევლად იმისა, თუ რომელ ქვეყანაში მიემართება, გარკვეული საფრთხეების ქვეშ იმყოფება.<sup>1</sup> ეს შეიძლება იყოს გარემოს უარყოფითი ზემოქმედება, ფსიქოლოგიური გადაღლა, ტრამეებიც და სხვაც. სასურველია ეს ყველაფერი ნაკლებად იყოს. ეს უკავშირდება თვითონ ტურისტების მომზადებას და უფრო „დიდი დოზით“ ტურისტთა მიმღებ ქვეყანაში ტურისტთა უსაფრთხოების უზრუნველყოფის მიმართულებით გაწეულ მუშაობას. მართალია, საქართველო და მისი ტურისტული ნაკადები არ წარმოადგენენ მსხვილი ტურისტული დაჯგუფე-

**1 Korstanje, E.M. and Clayton, A.**

ბების– ტერორისტების სამიზნეს, მაგრამ ორი-სამი ტრაგიკული შედეგით დამთავრებული შემთხვევა უცხოელ ტურისტებზე უკვე დაფიქსირებულია. ყველა შემთხვევაში საფუძველი ფულის გამო-  
ძალვა იყო. ეს დღეს მოხდა, არ ვიცით, რა მოხდება ხვალ. ამიტომ, იმ შემოსავალს, რომელსაც საქართველოს ფინანსთა სამინისტრო უცხოელი ტურისტებიდან საქართველოში შემოსვლით გეგმავს, თუ სახელმწიფოს მხრიდან მათი სიცოცხლის და ჯანმრთელობის სათანადო უზრუნველყოფა არ ექნება, ეს მილიარდიანი შემო-  
სავალი ფანტაზია იქნება<sup>1</sup>.

2016 წლის 21 ივნისს სიღნაღის ერთ-ერთ საოჯახო სასტუმ-  
როში ჩეხი ტურისტის გაუპატიურების ფაქტი და იმავე წლის 12  
აგვისტოს კახეთში, სოფელ ლეჩურიდან თუშეთისაკენ მიმავალ  
გზაზე ადგილობრივი მცხოვრების მიერ ამერიკელი ტურისტის  
მკვლელობა თავზარდამცემი უნდა ყოფილიყო ჩვენი ქვეყნის  
მმართველი წრეებისთვის, მაგრამ რა, გაკეთდა იმის შემდეგ რამე?  
დაზღვეული ვართ ასეთი შემთხვევებისგან? სამწუხაროდ არა.

## დასკვნა

გამოკვლევა გვიჩვენებს, რომ ტურიზმი არის ისეთი დარგი,  
რომელიც მის მომხმარებლებს – ტურისტებს, და აგრეთვე, ამ  
მომსახურების გამწევ გიდებს სხვადასხვა საფრთხეებით ემუქრე-  
ბა. საქართველოს მთავრობას უნდა ჰქონდეს შემუშავებული ამ  
საფრთხეების კონტროლის და პრევენციული ღონისძიებების  
ჩატარების გეგმა და სისტემატურად ახორციელებდეს მას.

## ლიტერატურა:

1. Korstanje, E.M. and Clayton, A. 2012, "Tourism and terrorism: conflicts and commonalities", Worldwide Hospitality and Tourism Themes;
2. S.F. Sonmez, An Exploratory Analysis of the Influence of Personal Factors on International Vacation Decisions Within the Context of Terrorism and/or Political Instability Risk, PhD dissertation, Penn-sylvaniaStateUniversity, UniversityPark, PA, 1994;

---

<sup>1</sup> „კომერსანტი“, 2017

3. ChrisCooper, ColinMichael Hall,2008, Contemporary Tourism: An International Approach Routledge;
4. Derman Kucukaltan,2006, Tourism and Terrorism: An Experience of Turkey and theWorld, iUniverse;
5. Maria Brás, Tourism and Crime –Why Tourists becomeVictims, Presented at the “Security & Tourism: Local Policies and Practices” Conference held on 25<sup>th</sup> June 2015 at the Maison de L’Europe – European Union, Paris;
6. Feridun, M., 2011. “Impact of Terrorism on Tourism in Turkey: Empirical Evidence from Turkey.” Applied Economics 43;
7. Dorie Clark, 2015, HowtoProtectYourOnlineReputation, Forbes,;
8. Jason T. Swanson, 2008, TourismPolicy and Planning. Yesterday, today and tomorrow. David L. Edgell Srand;
9. Спутник - Georgia, 2017, Чтоиностранцынелюбят в Грузии - Топ-10;
10. „Commersant“, 2017, “Rich tourist will not arrive in Georgia” – Why is not Georgia interesting country for high budget travelers ?;
11. Ministry of International Affairs of Georgia, 2017, Registered crime - 2016, Annual Report;
12. <http://sknews.ge/>, 2017, According Internal Affairs of Georgia, in 2016 year was registered 581 car accident;
- 13.Timer, 2016, David Meskhishvili : Road car accidents statistics are alarming;
14. <http://gnta.ge>;
15. <http://www.geostat.ge/>
16. <http://police.ge/>
17. Issues in Health, Safety and Security by Dr Peter Tarlow, President of Tourism & More, Inc.

## **DANGERS IN TOURISM AND GOVERNMENT'S ROLE IN THEIR NEUTRALIZATION**

**Lela Meskhishvili**

PhD, TSU

### **RESUME**

The article “Dangers in tourism and government’s role in their neutralization” provides a list of risks that face the tourists and tourism guides in the process of tourism and that are represented in a variety of threats. Georgia is no exception in this regard. Moreover, several criminal acts have been observed against foreign tourists in Georgia, that have a negative impact on our country’s image.

The author of the article believes that the relevant authorities of Georgia should work in the direction of neutralization of these threats.

**Keywords:** Tourist, Danger, Safety, Objective danger, Subjective danger.